

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Égész évre 12 ft, félfévre 6 ft, évenegyre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyveskereskedésében. Pesten: Zeisler M. Király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstejn és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent
Nyiteltéri cikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

T a n ü g y.

r. A képviselőház sept. 26-ki ülésében felelt a közoktatásügyér Schwarz Gy. azon interpellációjára, melyben egyebek közt főleg azt óhajtja megtudni:

„Szándékok-e a kormány az egyetem, műegyetem, jogakadémia, gymnasiumok, reáltanodák reformja érdekében oly intézkedéseket, s előterjesztéseket tenni, miszerint fennsőbb közoktatásügyünk elsősorú pangásának meg az országgyűlésen, törvény alkotása által vége vet-tethessék és ugyan oly irányban, mely szemben a meg-indult ugynevezett „kath.-politikai“ mozgalommal, Magyarország állami, köznevelődési s közterületi érdekeinek kellő biztosítékot fog nyújthatni?”

A miniszter ezen az erdélyi részeket kiválóan érdeklő kérdésre így felelt:

„Az ezen tárgyra vonatkozó törvényjavaslatokat még boldogult elődöm a ház asztalára tette.

Ezeket a törvényjavaslatokat a ház tanügyi bizottságához utasította; főbb elveikre nézve azokat én is elfogadom, kivéve a középtanodai rendszerrel szülő törvényjavaslatot, mert sem a 9 évi cursust, sem az ugynevezett trifurkatiót részemről nem pártolom. (Jobbfelel helyeslés.) Fog-e a ház elég idővel rendelkezni, hogy e törvényjavaslatokat most már az idén tárgyalja? nem tudom; de tekintve a viszonyokat, úgy hiszem, hogy alig lesz az lehetséges. Csak egyre fogom kérni a t. házat, t. i., hogy a kolozsvári egyetem iránti törvényt még ez évben tárgyalás alá venni méltóztatnék, hogy így az eziránti törvényalkotása által Erdély már a jövő esztendőben saját egyetemmel bírjon. (Helyeslés.)

Időközben, a mi tölem telik, meg fogom tenni, hogy a legszükségesebb reform-intézkedések életbe léptethessenek. Megtettem azt már a műegyetem szervezésére, s megtettem részben a gymnasiumokra nézve. Vajjon képes leszek-e úgy intézkedni, hogy Magyarország köznevelődési, köznevelődési és állami érdekeinek kellő biztosítékot szerezsek, nemcsak egyedül tölem, de a közreműködő erőktől is függ. E célra a közoktatási tanács felállítását szükségesnek tartván, arról külön szabályzatot készítettem, s azt szakférfiakkal, pártkülönbösg nélkül közöltem, mint azt az interpelláló ur legjobban tudhatja, és azáltal legalább azon szándékomat ez akaratommal bizonyítottam be, hogy a reform terén, úgy kívánok haladni, mint azt az ország köznevelődési, köznevelődési és állami viszonyai kívánják. (Élénk éljenzés.)

A miniszter válaszából tehát biztos reményünk lehet arra, hogy a jövő évben már megnyíland a kolozsvári egyetem. Ennél örvedesebből tudomást egy év hosszú országgyűlési ülészek alatt sem nyerhetünk volna s a baloldálnak se lesz többet rése azzal vádolni a deákpártot, hogy a kolozsvári egyetem ígérését csak kortekedési eszközül használta és használja.

Az országházból.

A képviselőház szept. 27-ki ülésében Kornis Emil gr. a főrendiház jegyzője átnyújtja a főrendek üzenetét, mely szerint ezek a 30 millió ezüst forint névértékű kölcsönről, valamint az igazságügyminiszterium számvevőségi szemlézeté szaporításáról, nemkülönben az 1871. évi 31., 32. és 33. t. cz. végrehajtási költségeinek fedezésére szükséges póthitelről szóló tvjavaslatokhoz hozzájárultak.

Felolvastatván, tudomásul vétetik s az elfogadott törvényjavaslatok Ő Felségéhez fognak szentesítés végett felterjesztetni.

Több aprólékos ügyek elintézése után elnök tudatja, hogy a másnapi ülés idejéig azért nem tudja meghatározni, mert nem tudhatni mikorra fogja Ő Felsége a törvényjavaslatokat szentesíteni, hanem még ez nap estén mind három kört értesítendő az ülés órájáról.

A képviselőház sept. 28-ki üléséből:

Andrássy Gyula gr. miniszterelnök: Van szerencsém a 30 millió kölcsönről szóló szentesített törvény-cikkeket azon kérelem benyújtani, hogy azt kihirdetni méltóztatassék. Megtörténik és kihirdetés végett a főrendekhez áttétetni határozattak.

Kerkapoly Károly pénzügyminiszter: Bátor vagyok egy törvényjavaslatot benyújtani az 1870. 42. t. cz. 9. 2-ának parancsolata folytán, mely kötelezőgémme tette, hogy a belügyminiszterrel egyetértve benyújtsam azon törvényjavaslatot, melynek célja az legyen, hogy a direct adókból annyi százalék engedessék le, a mennyi lehetőleg megfelel azon főösszegnek, melyet az állam az 1870-ik évben a közigazgatási szükségek fedeztetése céljából az összes törvényhatóságoknak kiszolgáltattott. (Helyeslés.) E törvényjavaslat benyújtása különféle előmunkálatokat tett szükségessé, és ez okozta a későbbi benyújtást. Van szerencsém egyáltalán a törvényjavaslat-hoz szükséges mellékleteket és a reá vonatkozó előterjesztést bemutatni, tisztelettel kérve a t. házat, hogy azt a pénzügyi bizottsághoz utasítani méltóztatassék, miután az jelentékenny pénzügyi horderővel bír, és mert a pénzügyi bizottság ugy is együtt ül, és így e tárgya a t. ház összeüléseig előkészíthetetik. Szükséges ez annyival inkább, mert, mint már több alkalommal hátor voltam felmutatni, magában a dologban oly nehézségek rejlenek,

hogy ezen törvényjavaslat, mely egészen a már hozott törvénynek megfelelőleg szerkesztendő, minden módosítás nélkül a célnak aligha megfelel és így annak előkészítése szükséges lesz; ugyanazért ismételve kérem, méltóztatassék a t. ház ezt a pénzügyi bizottsághoz utasítani. A törvényjavaslat és a három csatolmány kinyomatni és a pénzügyi bizottsághoz áttétetni határozattak.

Ghyczy Kálmán: Miután ezen törvényjavaslat beadásával azon határozati javaslat tárgyalásának szüksége megszűnt, melyet ez ügyben betérjesztett, azt megszüntetnek és visszavontnak jelenti ki.

Erre a mai ülés jegyzőkönyve hitelesítettven, elnök a jövő ülést október 28-ára tűzi ki.

Lapszemle.

„Pesti Napló.“ Greguss Ágost úrtól kezd egy cikksorozatát „Közoktatási észrevételek“ czim alatt. A tudós s mélyen gondolkozó tanár ur nagy szerüen megrázó, de igaz szemrehányással kezdi cikkét: „Számunk csekély mondja“, pénzünk kevés, multunk elhanyagolva, még is együtt akarunk haladni a többi nemzettel, de kell is együtt haladnunk, különben elveszünk. A haladás, a nemzeti életet biztosító haladás mai nap csak a műveltség terén lehető, s hátramaradásunk épen e téren legnyilvánosabb. Földadatunk tehát utólrni ama boldogabb nemzeteket, melyek mögött elmaradtunk, utólrni őket mindamelllett, hogy kevesebben is, szegényebbek is vagyunk.“ Ezen földadat megoldásától tételezi fel létezésünket, a megoldás pedig csak akkor történhetik, ha minden erőnköt összeszedjük. Ekkor gyökeresen ki kellene gyögyulnünk két hagyományos nemzeti betegségekből: ki kellene irtani török kényelmünket, melynél fogva csak urak szeretünk lenni, le kellene tennünk másodsor ama szintoly ősi szokásunkról, — melynél fogva erőnköt — anyagi, szellemi erőnköt egyaránt — midőn kifejtjük is, nem hogy összpontosítanók, hanem épen ellenkezőleg szétszórjuk. Sokalja a képviselőház tagjainak számát s kevesli az idő tartamát, melyre választatnak. Másutt a pártok megelégszenek egy-egy fő közleménnyel, nálunk mindenkinek több kell, így megosztjuk az erőt, meg a közönséget. Ezen megosztást a magyar ember magán is szokta gyakorolni, nem szoktunk egy szakma mellett maradni, hanem mindenhez hozzá fogunk. A hírlapok, röpiratok gomba módon teremnek s enyésznek. Viaszkodást látunk a képző művészet s közoktatás terén, egyik fél rontja a másikat, míg a gyengéből fél elbukik. Verseny s szakzerü oktatás czime alatt az együtt kellően érteke-síthető erőket szétszórjuk, sőt egymással szembe állítjuk. Különösen tapasztalja azt a protestansoknál, kiknek egyházi szervezetét különben is a decentralisatio képezi. A decentralisatio pedig sok esetben egy értelmű a decompositioval. Minket magyarokat nagyobb veszélylyel fenyeget a decentralisatio, mint a legmerevebb centralisatio.

A „Pest. Lloyd“ különösképpen találja azt, hogy az alkotmányhü osztrák lapok még mindig visszásan fogják fel a helyzetet s ragaszkodnak azon állításukhoz, miszerint az osztrák alkotmánypárt és a Deákpárt közt titkos egyezmény jött létre, melyről Pesten csak azért nem tudnak semmit; mert a Bécsben folytatott előzetes alkudozásokat nem ismerik. Ezzel, ugymond, a német lapok csak az itteni viszonyokban való járatlanságukat tanúsítják, mert fölteszik, hogy a Deákpárt egyes tagjai, az egész párt beleegyezése nélkül valamit határozhatnának. De mire is volna a titkos egyezmény, midőn Magyarország állása már tisztán precizirozva van és ismételve kimondatott, hogy a lajtantuli alkotmányviszályban csupán akkor fogja befolyását a mérlegbe vetni, ha az 1867-iki egyezmény lényege megtámadatnék? Még helytelenebb sőt gyűlöletes azon német lapok felfogása, melyek Magyarországot vádolják, hogy nem akarja háláját leróni az 1857-i egyezményért. Ez utóbbi Magyarországgal szemben nem volt kegyelmi tény sem a korona, sem a német-osztrákok részéről, hanem egyedül Magyarország 20 éven át lábbal tapodott jogainak elismerése, melyet nem kért, hanem követelni volt jogunk, s melyért ennél fogva hálával nem tartozunk.

Észrevételek

a legújabbban megjelent „Egyéni nézetek“ (irta Jenő) czimű röpiratra.

n. Első cikkünkben talán egy kissé igen hosszasan foglalkoztunk a röpirat bevezetésével; de tennünk kelle azt, hogy a t. olvasót annak irányával megismer-tethessük. Ezután reflectálva haladunk át a mű lényegén. Különben a tárgy, melyet a „Jenő“ álnevet felvett szerzővelős alaposággal megvitát, sokkal fontosabb, mintsem a „Kol. Közlöny“ t. olvasói rosz neven vehetnék, ha mi is nehány számon át behatóan igyekszünk tartalmával, érveléseivel, tanulságaival foglalkozni.

II. A röpirat szerzője nagyon különösnek találja azt, hogy ez a mi Európánk, bárha ő akarja a többi négy világrész polgárait, legtöbbért vért ont a szabadságért, mégis abból legkevésbé élve, noha az utóbbi 80 év alatt több vértant mutatathat fel, mint a többi négy világrész egy felezredév alatt. Minden évtizedben forrada-

lom tör ki valamelyik pontján, s legtöbbnyire olyan nép nyomja el azt, mely havak előtt maga is hasonló célért fogott fegyvert; felemelik a szabadság zászlóját, azután a zsarnokság zsoldjába kerülnek s elnyomják egy másik nép szabadságát.

Szerzőt e képnél annyira elfogja a pessimismus, hogy azon merész állítást kockáztatja, miszerint Ázsia is több földi jót élvez, mint a művelt Európa, mert ez utóbbi békében sem élhet, a szabadságot sem bírja. Erre bátran reámondhatjuk, hogy Iulász.

Hogy kívülről kezdjük, ott van az évtizedek óta alkotmányos szabadságban és békében élő Skandinavia, Holland, Svájc; ott az egységet minap megünnepeelt Italia, hol talán inkább a szabadságra való hajlam, mintsem a szabadság hiánya okozza a bajt, hátráltatja a megszilárdulást; azután a mi kettős monarchiánk, különösen hazánk alkotmányosságára is adunk valamit, látva annak örvedetes gyümölcsseit s bizony legkevésbé irigyeljük azon szabadságot, melyet Ázsia népei élveznek Oroszország és Anglia hódításainak előrehatalása közepette, vagy egyes despota főnökök alatt.

Az európai állapotok súlyos voltát kissé per auxesim itéli meg a röpiratszerző. De lássuk, mi által akarva azon segíteni?

Szerző úgy véli, hogy egy hosszú háboru küszöbén állunk.

A század elején másfél év tizedig vérzett Európa a francia császári koronáért (?), most a német császári koronáért fog vérzeni, azon különbséggel, hogy akkor száz emberből álló hadseregek mérköztek rosz puskákkal; míg most millió embert visznek csataterre a legjobb hátultöltökkel felszerelve. Ezen felül az új háboru tartósabb lesz, mert azt egy csak évtizedek alatt tökéletesíthető katonai rendszer szüli, míg azt, egyetlen ember lángese eredményezte; akkor Európa a lángész és lelkesült bátorság zsarnokságát szenvedte, most a sokaság durva erőszaka alatt fog nyögni.

A század elején a népsuverainitásra alapított császárság hódított, ma az „Isten kegyelméből“ származtatott zsarnok önkény gazdolta el Franciaországot. Most nem a szabadság és zsarnokság elvei, de az utóbbit képviselő személyek állanak szemközt s milliók fognak elesni azért, melyik dynastia uralkodjék ez vagy amaz nagy ország felett.

Ha Európa csak azért törekedik a szabadságra, hogy a forradalmak születte háboruk után mindannyiszor a reactio erősödjék meg, akkor e törekedésekről talán jobb lenne lemondani, mert utóvégre is a „békés szolgaság jobb, mint a háborus szolgaság.“

A népeket azonban nem lehet a szabadságról való lemondásra bírni, mert békés szolgasággal csak a művelletlen, öntudatlan népek érik be. Ki kell tehát vinni a szabadságot, hogy ezt tehessük, meg kell vizsgálni „hol és mi“ képezi a szabadság főkadályát?

Mielőtt szerző e főkadályt egyetlen szóval megjelölne elmondja, hogy É.-Amerika tartós békéjét földirati elszigeteltségének s annak köszönheti, hogy nincsenek földén egyenerejű, egymással vetélkedő nemzetek, s van terület bőven, hódításra semmi szükség; végül É.-Amerika protestáns és ninos aristocrátiája. Ezeknek a kedvező körülményeknek köszönheti — ugymond — „irigyelt boldog állapotát, a békés szabadságot.“

Hanem azért lehet béke és szabadság e négy föltétel egyesülése nélkül is. Van példa arra, hogy egy fajú egy vallású nép folytonos háboru viselt egymás ellen, az országokat feldarabolta, mint Német-, Spanyol-, Olaszország; a magyar is számtalanszor harcolt azért, ki uralkodjék felette; másfelől látunk több nemzetiséget békés szabadságban élni ugyanazon egy országban, példa erre a Svájc. Tehát a sok nemzetiség, sürü szomszéd-ság még nem legyőzhetetlen akadályai a szabadságnak; hanem É.-Amerika és a Svájc példája bizonyítja, hogy „a hol a béke és szabadság állandóbb tanyát vert, nincsen aristocrácia. Például a spanyol aristocrácia megmetyelozte Dél-Amerikában nem kevésbé honos a szabadság.

E sötét képet szerző tovább változva így folytatja: ha áttekinjük az utóbbi 80 év történelét, látjuk, hogy minden Európában támadt köztársaságot az aristocrácia buktatott meg, pedig tömördek vérbe kerültek s meg-voltak martyrjai. 1848-ban a francia köztársaság, s az ennek nyomán haladó népek megingatták az önkényuralmat egész Közép-Európában. De csak hamar összeszedte magát a clerusra és aristocrátiára támaszkodó reactio, ez verte le a római köztársaságot, s a francia „Republique“ cserben hagyta a bécsi mozgalmat, a párisi kezdeményezésre indult magyar szabadságharcot és szülte a december 2-ki államcsinyt, „az európai társadalmi rend megmentése érdekében.“

Mindezt szerző az aristocrátiának tulajdonítja, nem is reflectálva a más osztályokból kinőtt kapzsiságra, a népek érelenségre s történelmileg constánt álltalanságára, ugyanarra, hogy egyedül az aristocrátiát teszi a reaktio győzelmeiért felelőssé, hogy így szól: „ha É.-Amerikának Washington idejében aristocrátiája van, a szabadság ott sem vert volna gyökeret. Sőt bátran elmondhatni, hogy az amerikai polgári szabadság azon perczben írta alá saját halálítéletét, a melyben egy kiváltságos főb rend alapítójának engedélyét írta alá.“ Az erre való

törekvés születte volt a secessió is, mely által a déli kis zsarnokok aristocrátiát akartak alapítani: „háboru kezdtek, forradalmat, mielőtt conspiráltak volna. Nem gondolák meg, hogy az aristocrácia egy állandó szövetekezés a valódi polgári szabadság annak mellözhetlen biztosítéka az egyenlőség ellen.“

Szerző a „valódi polgári szabadságot“ hangsulyozza s azt mondja, „ideje volna az európai népeknek első és fő ágózatként bevenni politikai hitvallásukba, hogy a polgári szabadság legfőbb biztosítéka a társadalmi egyenlőség“ — még is azoktól óvja a népet, kiknek jelszavuk „a mérsékelt, a társadalmi renddel párosult szabadság!“ Hogy e jelszavakkal világ kezdete óta sok visszaélés történt tagadhatlan, de azért ép úgy, mint szerző minden újabbkori visszaesést az aristocrátiának tulajdonit, mondhatnók mi is azt, hogy a korlátlan szabadságra törő, a szabadsággal ugyanazonos radicalis tulhajtás tette semmivé nemcsak hajdan, de a legújabb korban is azon vivmányokat, melyeknek megszerzéseért rendszeren a nemzetek legjobbjai áldoztak vért és velőt, s hogy ha például ma is körültekintünk, ép a németek által legázott Franciaországban, látni fogjuk, hogy ez ország legsúlyosabb bajait nem a német erőhatalom példátlan harcz-i sikerei, hanem hol a radicalis tulzás, hol az önkényuralommal kezdődött császári democratia által előidézett demoralisatio és pártoskodás okozta; ez kötötte le a nemzet erejét s jövőre is ezek kárhoztatják hosszab tehetlenségre, mint sem azt egy akkora nemzet regeneráló erejének hatása mellett várhatnók.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Ő Felsége haza érkezte után azonnal fogadta Beustot és Hohenwartot, előbbi egy óra hozsant volt audientján.

Versailles. Thiers megelégedését fejezte ki Remusatnak és Lefrancnak a Turinban és Bardonecheben tartott beszédek fölött. Konstantinápoly. Az új Seik ul Islam nagy reformokat akar különösen a papság kiképzésében.

Legújabb táviratok.

Villány, sept. 27. Eszéken ünnepélyes fogadtatás után fényes banket rendeztetett az érkezett vendégek számára, mely alkalommal Trefort a királyi, Móricz Pál a horvát-magyar egyetértésre s Podmaniczky Frigyes Tisza Lajos köz. miniszterre üritett poharat, míg a zágrábi polgármester a magyar kormányt és nemzetet éltette.

Versailles, sept. 28. Ferencz József osztrák császár 100,000 frankot küldött Nancy városának az ottani leégett muzeum felépítésére.

Bécs, A tartománygyűlések bezárása okt. 12-ére s a reichsrath összehívása november 16-ára van kitűzve.

London, szept. 28. A „Times“ jelenti: Oroszországban a szabadságosok behivatnak, hogy a mozgósítási szabályok megpróbáltassanak.

Bécs, szept. 28. A brünni és laibachi tartománygyűlések a helytartó által a bir. tanácsba való mielőbbi választásokra hivatnak fel.

Lemberg, szept. 28. 21 ruthen aziránt interpellál, hogy miért nem adatott be — mint Csehországban — nemzetiségi törvény és a választási rendnek a nemzetiségi egyenjogúság értelmében való megváltoztatása iránti javaslat a galicziai tart.-gyűlésben, s mikor szándékszik a kormány idevonatkozó indítványait beadni? Szombatra ígértett válasz.

KÜLFÖLDI HIREK.

Párisi lapok jelentik, hogy a régebb és fiatalabb spanyol ágak hivei szombaton Izabella királynőnél értekezletet tartottak, melyben 65 spanyol notabilitás volt jelen. Mint állítják, a két ág kibékülésének aktusa iratott volna alá. — Krisztina királyné hír szerint a Bourbonpárt vezetését bírja. — Az „Agence Havas“ szerint e gyülekezet egyedüli célja, Izabellának kibékülését férjével előidézni.

A „Journal Officiel“ ma jelentvő a párisi éjszaki s keleti erődköknek a francia csapatok általi megszállását, kijelenti, hogy azok némi kijavításokat s némi új anyagszerekkel való ellátást kívánnak meg, — a régi anyagszerek eltűnéven.

A német csapatok eltávozása sehol sem adott alkalmat valami kellemellen eseményre.

A „Constitution“ radical lap szerint Rochefort nem akar fölebbezni itélete ellen.

Prága, szept. 28. A harminczas bizottság egyhangulag elfogadta a miniszteriummal közösen megállapított államjogi sarkalatos pontokat. A magyarokkai kiegyezés minden pontjában és következményeiben elfogadtatott, valamint az államadosságok közössége is.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, szeptember 30.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak lejáró előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadást szenvedjenek a szerkesztőség.

— **Király ő felsége** sept. 27-én este fél 8 órakor külön vonaton Bécsbe visszautazott.

— **Ő császári és Apostoli királyi Felsége** a következő legfőbb kéziratot méltóztattat kibocsátani: Kedves öcsém József főherceg! Az utolsó napi hadgyakorlatoknál a magyar honvédségnek legelőször volt alkalom nyujtva, hogy nagyobb hadtestekben s a közös hadsereggel együttesen működhessék, s minthogy valamennyi alosztály oktatásában s kiképzésében az előmenetelt örömmel vettem észre, az általános tanúsított buzgalomért teljes megelégedésemet nyilvánítom. Együttal kellemesen indítva érzem magamat, hogy kedves öcsémnek, a honvédség kiképzésében körül szerzett kitűnő érdemei elismerése jeléül, ezzel a szent-István-rend nagy keresztjét adományozzam. Kelt Főthon, 1871. évi sept. hó 27-én Ferenc József, s. k.

— **A váci hadgyakorlatok s a honvédség.** A magyar honvédség a váci hadgyakorlatoknál jelen levő osztrák és külföldi tisztek részéről a legteljesebb elismerésben részesült. Az idegen tisztek, közöttük Post tábornok amerikai consul a csapatok fő vezetőjéről, tartásáról, ügyességéről a legdicsősebb kifejezésekben nyilatkoztak, s egyszersmind ama szívélyességet is kiemelték, melylyel a táborban mindenütt találkoztak. Ő Felsége is többször kifejezést adott megelégedésének, s bizonyára az egész honvédség — írja a „P. C.” — megtisztelve érzendi magát azon kitüntetés által, melyben főparancsnoka részesült. A király ugyanis József főhercegnek a Szent-István rend nagykeresztjét adományozta.

— **Az igazságügyi miniszteriumhoz** eddig 5400 folyamodás érkezett, ülnöki, járásbírói és ügyészi állomásokról. A miniszteri iroda ajtajában oly tömegesen állanak azon folyamodók, kik személyesen akarják folyamodványaikat benyújtani, hogy gyakran órákig kell várakozniok míg azokat kézhez juttatják. A postán szintén annyi érkezik, hogy azokat naponta külön talyigán kell a miniszteriumhoz szállítani. A záródó beteltek nyolcz-kilenc ezer folyamodást várnak s a folyamodások s mellékleteire szükségelt bélyegeket mintegy 10 ezer frtra becsülik.

— **A honvédtisztek** és altisztek számára minden hónapban kerülnek a következő iskolák állításnak fel: 1) A központi tiszti iskola ténylegesen szolgáló tisztek számára 10 havi tanfolyammal; 2) központi gyalogsági tisztképző iskola 9 havi tanfolyammal; 3) altiszti dandáriskolák 6 és fél havi tanfolyammal; 4) központi lovassági tiszti iskola 5 havi tanfolyammal; 5) központi lovassági tisztképző iskola 8 havi tanfolyammal; 6) lovassági altiszti iskola 4 havi tanfolyammal; 7) szolgálati oktatás a szabadágolt állományos tisztek számára 2 havi tanfolyammal; 8) tisztképző iskola a

szabadágolt állománybeli tisztek számára 6 és fél havi tanfolyammal; 9) lovassági tisztképző iskola szabad állománybeli tisztek képzésére 8 havi tanfolyammal; 10) utászoképző iskola 2 havi tanfolyammal; 11) szőlőművelés és szekerész iskola 2 havi tanfolyammal; 12) egészségügyi szolgálat 8 havi tanfolyammal; 13) kezelő tiszti iskola 5 havi tanfolyammal. Minden iskolák a jövő hóban veszik kezdetüket.

— **A pesti országos jogászyülés** sept. 27. tartott búcsu-estélyt a Hungaria szállodában. A miniszterek közül Pauler Tivadar volt jelen, ki a toasztok hosszú sorát egy az ifjuságra mondott felköszöntéssel zárta be. Az első toasztot Bogisich Lajos mondá, Pest város nevében búcsut véve a jogászyülésről. A vidám társaság éjfél után oszlott el.

— **A román. kath. főgymnasium** ez idei tanévnek ünnepélyes megnyitása alkalmával az akad. templomban f. é. október 1-én délelőtt 10 órakor előadandó egyházi zeneművek: „Veni sancte Spiritus,” Pichler Bódog. — Missa in C. mol, Brosig M. — Graduale „ave Maria,” Cherubini, fuvala soloval. — Offertorium, „in te speravi,” Gotthard J. P. — Kimenetkor: Fuga in Es, Bach S.

— **A vasárnap, oct. 1-én Hersilie** asszony által dr. Campanile ur vezetés alatt a redoute-teremben tartandó delejes-estély műsorozata. Első szakasz. 1. Zene-előjáték. 2. Delejezés az akarat ereje által. 3. Érzéketlenség a fájdalom ellen és szaglászhiány. 4. Vonzó és taszitóerő. 5. Az alvadás próbjára tárgyak megnevezése által. 6. A delejes víz átalakításai. 7. A titokteljes szeleneze. 8. Zenebeli elragadtatás, énekléssel. 9. Felébredés. Második szakasz. 1. Zenejáték. 2. Delejezés távolról. 3. Az alvadás bizonylatjai, összekötésben a közönséggel. 4. A légkör változtatása, mely az alvadás előtt körüljárja. 5. A természeti erők sorozata. 6. Rézszintes dermedtség. 7. A gondolatok átvitele. 8. Felébredés határozott időre. Egyébiránt megjegyezzük, hogy Hersilie asszony csak ezen egyetlen előadást rendezi.

— **A m. k. pénzügyminiszter** a Kolozsvárt felállított államszámviteli vizsgáló-bizottság elnökévé János László m. k. pénzügyi tanácsost nevezte ki.

— **B. Orsz. sept. 27-én kötötte meg** Bena Ida kisasszonnyal a szerződést 5 évre az évdij 18,000 frt hat hó szabadság, havonként nyolcz izbeni fellépés és ezeken kívül a jelmezek. A szerződés sept. 27-én pestváros törvényszéki irodájában hitelesítve lett.

— **Sorsjáték.** A tiszántúli ref. egyházkerület sorsjátékot rendez a debreczeni főiskola fölépítésére s e célból 300,000 db 50 kros sorsjegyet bocsát ki. A nyeremény tárgyak ezüstműmi készletekből állanak 16,000 frt összes értékben, 480 nyerd számmal, melyek közül a főnyeremény 4000 o. é. forint értékű ezüst-készlet. A húzás 1872-ki július 1-ső napján, Budán a m. k. államsorsjátéki bizottság által fog eszközöltetni.

— **Uj könyvek** ép most jelentek meg Heckenast Gusztáv kiadásában:

1.) **Döntvénytar** a magyar kir. Curia semmisítőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű

határozatai. Gyűjtöttek: Dr. Dárday Sándor m. kir. igazságügymin. titkár és Dr. Gallu József m. kir. semmisítőszéki segédelőd. Negyedik folyam. Ára 2 ft o. é.

2.) **Hellas földirata és Hellen államrajzok** a művelt rendek szíkségeihez alkalmas. A magy. tudom. akademia által a magyar hölgyek díjával koszoruzott pályamű irta Pór Antal tanár. Ára 1 ft 40 kr o. é.

3.) **Az ezüst vítez regény** a tatárpusztítás idejéből. Irtá Tólvölgyi Titusz. I—IV kötet.

4.) **Egyéni nézetek** írta Jenő (politikai röpirat).

5.) **Képes verses könyv** ajándékul jó gyermekeknek írta s fordította Erdélyi Indali Péter tanár színezett és színezetlen képekkel.

6.) **Aus den Fesseln Rom-s** von Julius Pederzani. Ára 30 kr. o. é.

7.) **Rede gehalten zu Villach** in der Versammlung des liberalen Volksvereines von Julius Pederzani (14. Juni 1871).

Hibajegyzék. Mult számunk 1. has. 40. sor. „megváltásatni” h. olv. „kiküldeteni.”

Közgazdaság.

Allitsunk ideiglenes cselédbírákat.

Bölon, 1871 szeptember.

I. A cselédek rendszeren újjévkor változnak ma, holnap — ezt is megérjük.

Rég lármázunk egy ideiglenes cselédrendszerért, de, fájdalom! lármánk eddig még senkit fel nem ébresztett.

A Rikán belől, s talám tul is — a napszám nemcsak túlságig drága, de szorgos nyári munka idején, nem is kapható.

Évi bérre felvett cselédekkel kellene tehát e bajon segíteni; de ez cselédrendszer nem léte miatt, a rendetlen cseléddel nem kivihető.

A Rikán belől a földtulajdonosnak csak a szántásvetés, s ezzel összekötött marhatenyésztés a mestersége; ezt pedig cselédrendszer nélkül, cseléddel nem folytat-hatja.

Ezen fennakadások miatt, a gazdaságban előhaladás helyett, kárral összekötött hátramaradás tapasztalható.

Ezeket a „Rikán belől gazdaságok akadályai” közt vérvő szívvel, de illedelmesen, már elősoroltuk; de panaszaik nyomtalanul elhangzottak.

Tapasztalva ezeket s így tudva, a Rikán belől több helységben „cselédbírák felállítására” iránti óhajítás nyilvánul. Ezt olyformán gondolják, hogy, ha egy helység kevés lelket számlál, több szomszéd-helység egybeolvadva együttesen állítsanak a középbe eső népesebb helységbe ily cselédbírákat.

E nézet a körülményeket ismérve — éppen czélszerű.

Ezen bírákat a helység, vagy helységek választanak tapasztalt és közbizalmat bíró gazdákból, 4—6 személyt bírákúl, egyet elnökül, egyet jegyzőül.

De mi legyen ezek teendője és ezért mi legyen feltevések?

1-ör. A cselédbírák, annyiszor ülnek össze az elnök vagy helység-házánál, valahányszor a szükség kívánja. A helység, vagy szövötközött helységekbe szol-

gálatot kereső cseléd, a cselédbírák előtt szolgálatot kereső szándékát bejelenti. Ha szolgálatban volt, helykeresés végett gazdájától nyert ideiglenes elbocsátó-írását bemutatja, ez jegyzőkönyvbe-iktatás után a helyet kereső cselédnek visszaadatik, s a helykeresés jegyzőkönyvileg megengedtetik.

2-ör. Ha a cseléd, ezen elbocsátóírás mellett gazdát talált, s attól segédtséges levelet nyert; a szolgálat kereshetős végett kiadott ideiglenes elbocsátóírás leendő gazdájánál letéve marad, a nyert segédtséges levelet pedig köteles a cseléd-bíráknak bemutatni. Ezen segédtséges levelet a cseléd-bírák hitelesítik, s mind a gazda, mind a cseléd nevét, s ennek megígért fizetését, a szolgálat-író tartamával együtt jegyzőkönyvbe iktadják.

3-ör. A cseléd-bíráknak lelkiismeretes kötelességek a gazda és cseléd közt a szolgálati idő alatt felmerülhető kellemetlenségeket, a lehetőségig barátságos uton elintézni, nem sikerülés esetében a szolgáló-bírói hivatalnak feltejeszteni.

4-er. A cseléd-bírák irodájában röviden meg kell írni azon erkölcsi kötelességeket, melyekkel tartozik a gazda cselédjének és viszont ez gazdájának.

Ezen kötelességek mind a gazdának, mind a cselédnek érthetőleg felolvasandók s megmagyarázandók, sőt kívánatra írásban is kiadandók, s hogy az felolvasott, megmagyaráztatott, jegyzőkönyvbe iktatandó. F. J.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről.

Sept. 28-ról: 5% Metallikus 58.35. 5% Nemzeti kölcsön 608.75. 1860-diki államkölcsön 98.70. Bank-részvények 766. Hitelrészvények 291.80. London 119. —. Ezüst 119.—. Cs. kir. arany 5.67. Napoleonor 9.50^{5/10}. Földterhentesítési kötvények: Magyar 79.75. Temesi 77.50. Erdélyi 76.30. Horv.-Slavon —.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyilttér.

(277) 6-40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfértől) gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülés és szemész. Rendel naponként délelőtt 11 óráig és délután 3 óráig 5-ig. Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, 1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

III. **Beküldetett.** 18. Minden betegnek erő és egészség, orvosok és költség nélkül.

Revalesciére du Barry Londonból.

Minden szenvedőknek egészség a delicat Revalesciére du Barry által, a mely gyógyszer és költség nélkül következő betegségeket gyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, húgyhurut- és vesebajokat, gumót, asztkort, mellszorulást, hurutot, emésztéshányást, dugulást, hasfolyást, állanságot, gyengeséget, aranyért, vízkört, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzúgást, émelygést és hányást meg

a terhesség alatt is, húgyfeszít, búskomorságot, sorvadást, csúzt, közvényt, sárgaságot gyógyít. — Kivonat 72,000 elismerésből gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak:

Elismervény sz. 48.421.

Ujvár, Magyarországon. Több év óta nem volt teljes egészségem, emésztésem mindig zavart vala, gyomorhajókkal s nyálkassággal kellett küzdenem. E bajoktól megszabadított a Revalesciére tizennégy napig szedve.

Goten, Stajerhonban, u. p. Birkfeld, 19. dec. 1869. Igen tisztelt ur! Szivesen és kötelességből kifolyólag bizonyítom a Revalesciére jó hatását, a mint

az sok oldalról tudomásra is lön hozva. E jeles szer borzasztó lélegzési nehézségtől, kínos köhögéstől, torokfájástól, szélkörtől és gyomorkörsöktől mentett meg, melyekben sok év óta szenvedtem.

Steininger Vincze, nyug. lelkész.

Táplálóból lévén a húsnál, a Revalesciére felnötteknél és gyermekeknél 50-szer behozza árát gyógyszereszek szemben.

1/2 fontos bádog szelencékben 1 ft. 50 kr. 1 ft. 2 ft. 50 kr., 2 ft. 4 ft. 50 kr., 5 ft. 10 ft., 12 ft. 20 ft., 24 ft. 36 ft.

Revalesciére csokoláde porlak- és táblákban: 12 csészér 1 ft. 50 kr. 24 csészér 2 ft. 50 kr.

48 csészér 4 ft. 50 kr. porlakban 120 csészér 10 ft. 288 csészér 20 ft. 576 csészér 36 ft.

Kapható: Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésében, Pesten Törökúti, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József úrnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen felül mindenütt elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Sz. 1584—1871. 1—3 (280) Sz. 680—1871. 3—3 (275)

Hirdetmény.

A maros-ujvári m. k. sóbánya hivatal részéről közhírré tételük, hogy az 1872-ik évi gabona, világító és kenő anyag szükségletének szállítási utján leendő beszerzése céljából folyó év október 21-én délelőtti 10 óráig a sóbánya hivatalhoz benyújtandó akármely szállítási tárgyra írásbeli ajánlatok nyomán árjelést tartandó. — A versenyezni kívánók kötelesek ajánlatuknak megfelelő 5% bánatpénzt készpénz vagy magyar vasúti állam kötvényekben írásbeli ajánlatukhoz mellékelni, mely bánatpénz egyszersmint a legkedvezőbb ajánlatot tevőknek ovadékként be fog számíttatni. Az 1872. évi tárgyak szükséglete eképpen jelöltetik ki, úgy mint ausztriai mérőben: 6300 mérő 82 ft sulyu elegy buza, melynek vegyítke egy rész tiszta rozs két rész tiszta buza leend. 2600 mérő 88 ft sulyu kukuricza. 33,000 ft fagygyu gyertya. 2000 „ kétszer tisztított repce olaj. 1600 „ gépolaj kétszer tisztított. 2000 „ petroleum „ 400 „ tisztított fagygyu. Az erre vonatkozó árjelési és szállítási feltételek a sóbánya hivatali irodában megtekinthetők. A maros-ujvári m. kir. sóbányahivatalból, 1871 szeptember 21-én.

Sz. 768. 1—3 (279)

Hirdetmény.

Maros-Ludas községe vásárvám joga, 1872. év január 1-től kezdőleg három egymásután következő évre, — árverés utján haszonbérbe fog adatni. Árverési határnap folyó év október hó 31-ike d. u. 3 óra (tűzetik ki). Maros-Ludason a községi irodában, hol az árverési feltételek bármikor megtekinthetők. A maros-bogáthi járás szolgabíróiságától Maros-Ludason 1871 szeptember 22-én. Deák Sándor, szolgabíró.

Haszonbéri hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. jószágigazgatóság 1871. évi 2286 sz. rendelete folytán a maros-ujvári m. kir. uradalom következő bértárgyai f. évi október 17-én M.-Ujváron nyilvános árverés utján haszonbérbe adatnak.

- (1872. év Jan. 1-től — 1874. decz. végéig).
- 1) A nagy fogadó szín- és istállóval az italmérsi joggal együtt, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 1200 ft. 10 kr.
 - 2) Az ugynevezett „Marosi koresma” az italmérsi joggal együtt, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 470 ft. 40 kr.
 - 3) Az italmérsi jog aerariál hajlék nélkül, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 952 ft. 32 kr.
 - 4) A marha vágóhid és mézsárszék, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 250 ft. 54 kr.
 - 5) A piaczi hétvásárvám, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 1434 ft. — kr. (1871. év nov. 1-től — 1874. decz. végéig).
 - 6) A marosi kompog, a kikiáltási haszonbér ára egy évre 700 ft. 08 kr.
- A haszonbéri rendszabályok és feltételek az árverés előtt fel fognak olvastatni, addig pedig az alólírt erdő- és gazdasági hivatal irodában megtekinthetők.

Haszonbérteni kívánók felhivatnak, hogy a kikiáltandó összeg 10%-jával mint bánatpénz megakot ellássák, kellőleg bélyegzett írásbeli ajánlataikhoz pedig az abban ígért bérszázszeg 10% mellékeljék. Zárt ajánlatokban, melyek csak a szóbeli árverés kezdete előtt fogadtatnak el, határozottan kiemelendő, hogy az ajánlattevő ugy a bérbeadandó tárgyakat, valamint a haszonbéri feltételeket tökéletesen ösméri és azoknak magáét alája veti. Topánfalván 1871 szeptember hó 14-én. M. kir. erdő- és gazdasági hivatal.

Fájdalom nélkül, befecskendések nélkül,

belsőleg használandó gyógyszerek nélkül, a melyek különben is előbb-utóbb megtámadnak ily esetekben az emésztő szerveket, továbbá utóbetegségek s a nélkül, hogy a foglalkozásban az ember háborítottak, gyógyít

Dr. HARTMANN,

a bécsi gyógyászati egyetem tagja, Bécs, Stubenbastei Nro. 14, számtalan esetben legjobbnak bizonyult mód szerint gyökeresen és gyorsan

hudcsó folyásokat,

ujjan támadtakat és igen régieket is. E természetes, tekintélyek által jelesnek ismert gyógymód szerint szemérmes betegek is gyógyulást nyerhetnek, mert csak igen röviden szerkesztett jelentéseikben nevék elhallgatásával csupán bizonyos jelvényt használhatnak. Csak díjazott levelekre fog posta fordultával válasz adatni.

5 ft. o. é. beküldése mellett a gyógyszer használati utasítással együtt posta fordultával megküldetik. Epen ugy gyógyittatnak

metszés nélkül,

tehát fájdalmatlan s elferdítő sebheltyek visszahagyása nélkül mindenféle dagamatok, görvényesek és bújasenyvek. Más betegségeket is, mint fejtér folyás, magtalanság, sápkór, pollutiók, nemigyengeségek és titkos betegségek sat. gyógyítok levélbelileg a legujabb tapasztalatok és buvárlatok szerint. 5—30 (232)

Előpatataki ásványvíz. Több évi tapasztalat azt tanította, hogy a febrúr és márezius havokban töltött víz eredeti jóságát és oldó erejét sokkorta tovább és jobban megtartja mint a más időszakokban töltött. Ugyan-azét ugy inézedtem, hogy f. é. feb-rúar és márezius havokban a fokutból tiszta uj ivégekbe, javított dugaszolással anyvi víz és egy töltesék, hogy a víz minőségére iránti minden igénynek elég legyen téve és minden megre-nedelés a leggyorsabban teljesíthetők. Lehető hamisítások kiküszöbölése céljából a raktárból kikerülő üvegek czímké-kupakkal vannak ellátva, melyen kőrágban kinyomott betűkkel szavak: „Előpatataki Dr. Otrobán.” középen pedig „1871.” olvashatók. Továbbá örmömeire válik tudathatnom, miszerint a tavalyi árákat, az idén teljesen leszállítottam és az által ezen jó hatású viznek élvezhetőségét könynyelbíthetem. Ugyanis egy 50 nagy üveget tartalmazó ládának ára az idén csak 7 ft. 50 kr. egy 66 kisebb üveget tartalmazó 7 ft. és a kö-zönség kényelmére újabbán készült 25 nagy üveget tartalmazó ládának ára 4 ft. Együttal ájtatom a felügyeletem alatt készült ugy nevezett „Előpatataki hajtó pezsgő porokát” is melyeknek fóráktára Brassóban Száva Gerő urnak a „Korondhoz” címzett gyógyszerüzletében van.

Tanár dr. Lapière befecskendése 3 nap alatt gyógyít minden hűdcsó-kifolyást, valamint fehérfolyást nőknél, még üdült állapotban is. Egy palack ára használati utasítással 1 tallér 20 ez. garas. Az összeg beküldése mellett, szigorú titoktartás alatt kapható Witt A. által Berlin, Lindenstrasse 18. Százakat gyógyított. 8—* (256)

Nehézkes görcsöket (nyalvatóröst) levél által gyógyít egy százszoroson jónak bizonyult szerrel Witt A. Berlin, Lindenstrasse 18. 8—* (256)

Galéne-befecskendezés. Gyógyít fájdalom nélkül 3 nap alatt minden húgycső-kifolyást, ugy most keletkezőt, valamint kifejtett és egészen üdült. Központi fóráktár az osztrák-magyar birodalom számára: Maager Vilmos, Bécs, Bäckerstrasse 12. sz. Egy üveg ára használati utasítás mellett 3 ft. 70 kr. Kapható Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál. (167) 20—24

Ny. Gámán János örökösénél Kolozsvárt.

Dr. Otrobán Nándor.